

Miraç Tartışmasında Delicesine Sorular

– Mustafa IŞIK · 06 Şubat 2024

MİRAÇ TARTIŞMASINDA DELİCESİNE SORULAR

Kur'an ve tefsirde, ne zaman İsrâ suresi okunsa, "kurbanın hacca denk gelmesi" gibi, Miraç gündeme gelmektedir. Daha sonra da isra dokunulup geçilen bir hadise, Miraç ise tartışmaların odağında yer almaktadır. Klasik eserlere baktığımızda da önce isra hadisesi kısaca ele alınmakta arkasından Miraç tartışmaları başlamaktadır.

- Oldu mu, olmadı mı?
- Ruhla mı oldu, bedenle mi oldu?
- Hem ruh hem bedenle mi oldu?
- Nasıl oldu?
- Neler oldu?

Bu sorular, yoğun bir dini hava içerisinde, konuşmaya devam etmektedir. BöylesiNE bir karmaşa yaşanan Miraç hadisesi – İsrâ değil- itikat yani iman konusu değildir.

Her Miraç Kandili geldiğinde bir rüzgâr esmekle İsrâ'ya dokunup geçen dindarlar, Miraç rivayetlerinin içine gömülmektedir. Öyle ki "adı konmuş bir gün ya da gece" varlığını hissettirmektedir Fakı vaizler, sofı şıhlar için hazır gündem oluşmakta, herkes ezberini bir daha tekrarlamaktadır. Ancak anma-kutlama anlatma ve benzeri eylemleri gerçekleştirirken ümmetin ya da âlimlerin ayrıştıkları görülmektedir. Oysa ailenin aynı din, aynı Peygamber üzerinde konuşmalar cereyan etmektedir. Söylemin farklılığı, tarafların ayrıştıklarını göstermektedir.

Kur'an-ı Kerim esas alındığında İsrâ'nın varlığı bir gerçektir amacı ise bunalan Allah elçisinin moralini düzeltmek ve kimin peygamberi olduğunu ona göstermektir. Hemen İsrâ'ya eklenen miraca gelince, burada metodoloji olarak ayrıca ele alınmalıdır. Yani balığı yerken önce kılıcığını ayıklamak gibi bir yöntemle, Miraç İsrâ'dan ayrı düşünülmalıdır.

- İlk kaynaklarda ne kadar var veya sonraysa ne zaman başlıyor?
- Hadis rivayet coğrafyasına göre, nerelerde geçiyor ? Mesela Yemen bu işin içinde var mı?

Aslında bu konudaki münakaşa, herkesin hadisleri savunma psikolojisinden kaynaklanıyor. Birileri peygambere iftira edilmemesi, diğerleri malzemenin yok sayılmaması için mücadele ediyor.

"Olmasa, ne olur, ne kaybederiz" sorusunun da sorulması lazımdır. İşin doğrusu, bu rivayetler yerine isra suresinin 23-40 ayetlerinin konulması, hem de Kur'an garantisiyle, uygun olur.

İnsanoğlunun hikâyeye düşkünlüğü, ayrıntıya olan ilgisi ve olağanüstünün cazibesi bu hikâyelerin tutulmasını sağlamaktadır.

Dinler tarihçilerinin dediği gibi, eğer bu Zerdüş'tün miracı ise, Hazreti Muhammed'e uyarlanması mantıklı gözükmemektedir. Ancak bütün dinlerde bütün peygamberlerin söylediklerinin "ortak paydası" olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Yani "Suhufu İbrahim ve Musa" gibi.

Göğsün yarılması hikâyesini, en az 1000 yıl öncesinde, Zerdüş'te görmekteyiz. Bu yüzden Hz. Muhammed'e uyarlanmış olması, çok doğal gözükmemektedir.

Ortada Roma'yla didişen İnan gibi köklü bir medeniyet, büyük bir devlet var. Hz. Ömer zamanında dengeler değişiyor ve "baldırı çıplak Araplar" "tacı- tahtı olan İnanlıları" Kadisiye'de yeniyor. Bu durum, bir açıdan ırk savaşı gibi gözükse de aslında Emevi öncesi hareketler din amaçlıdır. İnan'ın milli dinini de alt eden Müslümanlık, o coğrafyaya giriyor. Ancak bu coğrafyanın genlerinde bulunan Zerdüşť dininin bir takım unsurlarının da İslam'a -yorum ya da "hadis adına"- girmiş olması, normaldir. Bunu, inançların hemen terk edilemeyeceği ya da benzerliklerin birbirlerinin yerine geçeceği şeklinde anlamak mümkündür.

Hadislerin tedvin edildiği dönemde Şia ve Sünni ayrışması büyük ölçüde tamamlanmış gözükmektedir. Bu iki mezhepten hangisine daha çok Zerdüşť'ün sindiğini düşünmek gerekir. Bu anlamda Şia'yı "Zerdüşťlüğün yeni versiyonu" olarak ele almak yanlış olmaz. Ancak Sünni tarafın da bundan az çok etkilendiğini hesaba katmak gerekir.

"Bir delinin kuyuya bir taş atıp da 40 akıllının onu çıkaramayışı gibi", İslam'a girdiği düşünölen bu tip rivayetler, yüzyıllar boyunca, milyonlarca insanın, astronomik rakamlara ulaşan mesaisini boşa çıkarmaktadır. Sonuçta "bitmeyen hikâye" söylenmeye devam etmektedir. Onu, bir çırpı da yok saymak mümkün değildir. Çünkü geleneklerin kalkması için, en azından oluştuğu süre kadar, zaman gerekir. Öylesine palazlanmış ve kaşarlanmış bir konuda, muhatapların "takım tutarak" kamplara ayrılmaları, karşı tarafı dinlememek için bir ortam hazırlamaktadır. Oysa "niyetin, üzüm yemek olması" gerekir, bağcıyı dövmek değil. "Benim babam Senin babanı döver", "Benim düşüncem seninkinden doğrudur" gibi çocukça düşüncelerden sıyrarak, doğruyu bulma adına, iki taraf da gayret göstermelidir. Aksi halde "sağrıların diyalogu" sürecektir.

Bu yüzden kısaca önerimiz isra suresini okuyarak ilk ayetler de gece yolculuğu ve hikmetini kavramak, 20-40 ayetlerde müminin yücelmesi ve yükselmesi için konulan emir ve yasakları önce okumak, sonra da özümsemiş olmaktır. Yoksa bu güne kadar ne miraçlar yaşadık ve Allah'a ömür verirse, ne miraçlar yaşayacağız.